

О. В. Паук

студ. IV курсу економіко-правового факультету ОНУ імені І.І.Мечникова

спеціальність «Менеджмент»

Науковий керівник: ст. викл. А. В. Церковна

ВПЛИВ ПАНДЕМІЇ НА МІГРАЦІЙНІ ПРОЦЕСИ РОБОЧОЇ СИЛИ УКРАЇНИ

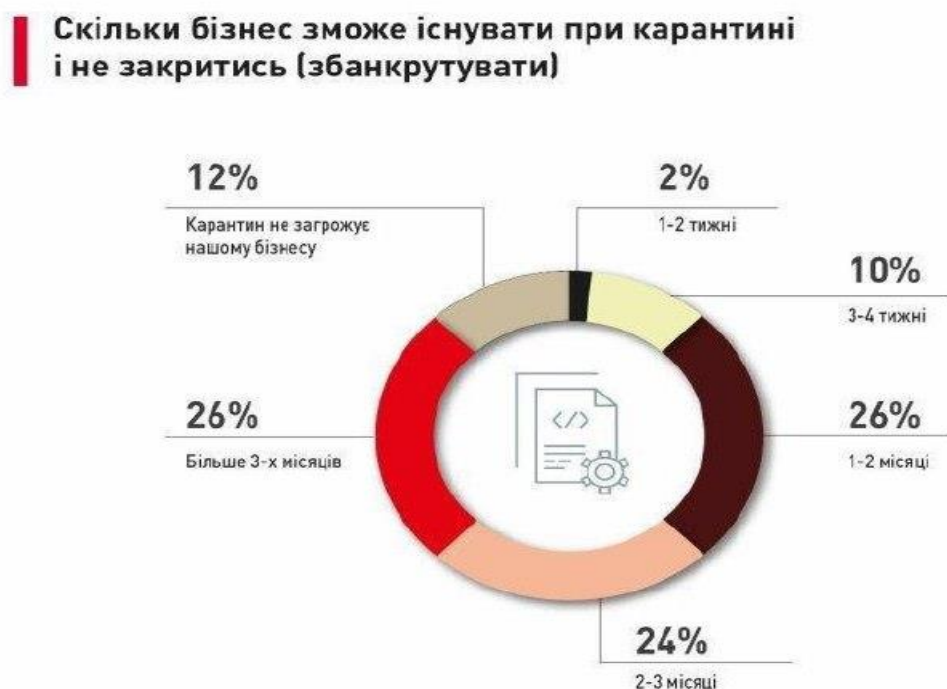
Українські заробітчани є вагомою підтримкою для економіки України, так як за офіційними даними Міністерства економіки у 2019 р., об'єм грошових переказів з боку трудових мігрантів в Україну склав близько 12 млрд. дол. США. Найбільш «популярними» країнами для українських заробітчан є країни Європейського Союзу: Італія, Польща, Чехія і т.п. Безумовно, найбільша кількість українців знаходяться в Польщі, і тому є декілька пояснень. По-перше, це відбувається через дію безвізового режиму. По-друге, Польща розташована найближче до України, ніж інші країни, в яких є можливість заробити, особливо враховуючи той факт, що найбільша кількість трудових мігрантів виїжджають з західних регіонів України, відповідно Польща стає ідеальним варіантом. По-третє, для людей, які вперше їдуть на заробітки, на психологічному рівні легше сприймати Польщу, так як польська мова є схожою з українською, та майже у кожного українця є знайомий, який там працював, тобто зменшується моральний тиск на потенційного мігранта. Це підтверджується і статистичними даними, у відповідності з якими у 2019 р., вид

на проживання у країнах Європейського Союзу отримали 527 тис. українців, 78% з яких отримали польські документи [1].

Через спалах пандемії COVID-19, очікується світова криза, яка безпосередньо вплине на міграційні потоки. Загалом, існує дві точки зору з цього приводу:

Першим варіантом розвитку подій є зменшення міграційних потоків на фоні зниження пропозиції на ринку праці. Пандемія охопила майже увесь світ, і в першу чергу негативний вплив відображається на економічному стані країн і, відповідно, на бізнес-сфері. Багато людей втратили роботу через те, що підприємства і організації просто не мають змоги працювати далі та припиняють свою діяльність. Відповідно, після закінчення пандемії, попит на роботу буде значно більшим ніж його пропозиція, у зв'язку з чим постає питання – чим будуть займатися люди, які звикли працювати закордоном? З цього приводу, радник Президента з економічних питань Олег Устенко висловив свою точку зору. Згідно з його баченням, українці залишаться вдома, адже на його думку світова криза триватиме як мінімум 3 роки – «Навіщо мені на протязі трьох років українські заробітчани, якщо в мене, наприклад, свій ресторан в Італії? Там свій ринок, своє безробіття – робочих рук і так буде достатньо» [2]. Отже, за першим сценарієм, повернуті українці залишаться вдома, і після завершення карантинних заходів, почнуть шукати роботу в Україні, що буде ще більшим навантаженням на фінансову систему країни та буде супроводжуватися соціальною напруженістю. У разі, якщо держава зможе підтримати малий та середній бізнес і пропозиція на ринку не буде мати негативну тенденцію, то частково заробітчани залишаться в Україні, що є маловірогідним у сьогоднішніх реаліях. Необхідно зауважити, що подальша ситуація в країні, з точки зору бізнесу, багато в чому залежить від дій держави у період карантину. При введенні більш жорсткого карантинного режиму, є більша вірогідність, що кількість заражених людей буде менша, і відповідно епідеміологічні заходи можна буде припинити швидше, таким чином більший відсоток бізнесу зможе продовжити свою діяльність на ринку. Це підтверджує дослідження аналітичного центру Advanter (див. рис. 1).

Рис. 1 – Дослідження аналітичного центру Advanter

Досліджено 458 підприємств в період 28.03–2.04. Дослідження проведено Advanter Group за підтримки Бізнес-співтовариства України. <http://bit.ly/advanterua>

Advanter
strategy.advanter.ua
Аналітичний центр

Джерело: [3].

Більш очікуваною є ситуація, при якій кількість робочих місць значно скоротиться, і тільки постійне населення, не в повній кількості, зможе знайти роботу, при чому рівень заробітної плати або залишиться на сталому рівні, або ж знизиться, адже у кризових умовах люди будуть згодні на будь-яку заробітну плату, аби ж тільки її мати. Заробітчани, які вже звикли до іншого рівня оплати праці навряд чи будуть згодні працювати в Україні, навіть якщо будуть мати таку можливість. Отже, вірогідно, що в таких умовах заробітчани або зовсім залишаться без джерел доходу, або відкриють свій бізнес за рахунок привезених з-за кордону коштів.

Другою точкою зору є те, що мігранти не залишаться без роботи, адже, на жаль, українці згодні виконувати за кордоном такі види робіт, які не погоджується виконувати корінне населення з запропонованим за це рівнем оплати праці. Це такі сфери, як будівництво, сільськогосподарська діяльність, промисловість, сфера послуг і т.п. За даними Міністерства закордонних справ України, за кордоном працює близько 3,2 млн. українців, але враховуючи той факт, що є змога працювати неофіційно на сезонних роботах завдяки біометричному паспорту, ця статистика не є достовірною [4]. Посилаючись на

офіційні дані по кількості мігрантів, Національний банк Польщі звітував, що українці створюють 7% польського ВВП [5]. Це свідчить про те, що Польща зацікавлена в збереженні об'ємів міграційних потоків, адже, якщо мігранти повернуться додому, у багатьох секторах економіки буде спостерігатися спад, а враховуючи той факт, що на сьогоднішній день у Польщі демографічна криза та старіння населення, на нашу думку, польський уряд буде стимулювати українців до повернення, шляхом спрощення отримання документів, які надають змогу офіційно жити та працювати у країні.

Наступною небезпекою для України і можливістю для потенційних мігрантів є працевлаштування у Німеччині. За результатами 2018 р. Україна увійшла до топ-5 країн, які постачають Німеччині висококваліфікованих трудових мігрантів. Якщо Польща та Чехія загалом потребувала мігрантів – різноробочих, то зараз існує ще привабливіша можливість для висококваліфікованих спеціалістів. Згідно з новим міграційним законом Німеччини, який вступив в силу у 2020 р., українці тепер можуть подавати своє резюме не тільки на дефіцитні посади, а німецькі роботодавці більше не зобов'язані перевіряти, чи претендують на вакантну посаду громадяни Німеччини чи інших країн ЄС, яким раніше віддавали перевагу [6]. Отже, існує велика вірогідність остаточної еміграції в більш розвинуті країні, які зможуть вийти з кризи з меншими економічними збитками.

Отже, сьогодні велика ноша лягає на плечі Уряду України. Від подальших кроків керівництва країни залежить не тільки величина кризи на ринку праці після завершення карантину, а і демографічна ситуація країни в цілому. На нашу думку, необхідно посилювати епідеміологічні заходи для запобігання поширення COVID-19, збереження життя українського населення та більш швидкого завершення пандемії, що безпосередньо вплине на бізнес-сферу і стане найкращою підтримкою бізнесу з боку держави.

Список використаної літератури

1. Що чекає трудових мігрантів у 2020 році.
URL: <https://minfin.com.ua/ua/2020/01/23/40099930/> (дата звернення: 11.04.2020).
2. Устенко О. Заробитчане за пределы страны больше не уедут.
URL: <https://strana.ua/articles/interview/258543-sovetnik-prezidenta-oleh-ustenko-rasskazal-chto-zhdet-ukrainskuju-ekonomiku-kohda-ona-vyjdet-s-karantina.html> (дата звернення: 11.04.2020).
3. Протримаємось не довго – що станеться з українським бізнесом через карантин.
URL: <https://znaj.ua/ru/politics/304430-protrimayemos-ne-dovgo-shcho-stanetsya-z-ukrajinskim-biznesom-cherez-karantin> (дата звернення: 11.04.2020).

4. Куди подінуться наші заробітчани після карантину.
URL: <https://minfin.com.ua/2020/04/09/42805517/> (дата звернення: 11.04.2020).
5. Без денег и работы – что ждет заробитчан в Украине после возвращения.
URL: <https://vesti.ua/business/finance/bez-deneg-i-raboty-chto-zhdet-zarobitchan-v-ukraine-posle-vozvrashheniya> (дата звернення: 11.04.2020).
6. Уряд Німеччини спростив працевлаштування для українців.
URL: <https://minfin.com.ua/ua/2018/12/20/36055349/> (дата звернення: 11.04.2020).